

Előfizetési díj:

Vidékre, postán:
vagyhelyben, házhoz hordva:
Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . 3 " — "
Egész évre . . . 5 " — "
Megjelenik e lap hetenként
egyszer, Szombaton.Előfizetési pénzek el-
fogadtatnak Gallia Fülöp
könyvkereskedésében Kec-
skeméten.

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetilap.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petit sor, egyszeri
hirdetésnél 5 kr.; — többszöri
vagy terjedelmes hirdetések-
nél árlengedés adatik.A nyilttérben való közle-
mény 3 hasábos soráért 10 kr.
számítottatik.Hirdetések elfogadtatnak Gal-
lia Fülöp könyvkereskedésében
Kecskeméten. — Hirdetések ezen-
kívül fölvetetnek még M. Zeisler
hirdetési irodájában. (Post. Király-
útea 60. sz.)

Egy tekintet társulatainkra.

(Vége.)

Az egyenként felsorolt társulatok egészben véve tanúsítják, hogy numericus számra a társas téren elég bőséggel találhatunk. Azonban általánosságban tartott jellemzésük azt is igazolja, hogy társulataink, még a legrégebb időben alakultak is — kellő, s megszilárdított virágzásuk korszakát nem érték el. — Folyton lankadatlan ügyszere-
tetnek, eszélyes eljárásnak kell párosítat-
nia, hogy mindegyik társulat nemesb
irányban megszilárdulhasson, hogy köles-
nös méltányosság és egyetértés alapján
anyagilag és szellemileg lehetőleg felvirá-
gozzék, s a társas élet, és jóindulatú
Kecskemét városi népesség valódi érdekében
ne ephemerszerű, de tartósan áldásos
gyümölcsöt eredményezzen.

Társulataink bősége daczára kétségtelen
továbbá, hogy társas helyzetünknek, s
községi belserveszetünknek nyílt sebei, a
kutató szemlélő előtt, nem igen nagy di-
esőségünkre, mindjárt az első pillanatban,
szembetűnően felötlenek. S bár minő más
szükségeink legyenek is, erős meggyőződése
czikkirónak, ha isten, egymás után annyi
boldogtalan gazdasági évek után a hangya-
szorgalmú népességnek valahára a kissé
kedvezőbb termelési és forgalmi éveket meg-
hozandja: hogy minékünk mind társulati
úton, mind községéleti téren, e kirívó hiá-
nyokon és szükségeken egész lélekkel,
s egyesült erővel, minél inkább segitenünk
kell.

Ily javítandó, s újra szervezendő intézet-
nek jelölöm ki a polgári kórházat.

Való, hogy másfél évtized előtt, a kez-
detleges hitfelekezeti kórházak mellett, egy
városi kórház nálunk is keletkezett, és az
óta folytonos, bár szerény gyarapodást
tanúsít. De tekintve városunk közel ötven-
ezernyi népességét, évről évre emelkedő
forgalmát, a legszegényebb néposztálynak
megdöbentőleg nagymérvűségét; tekintve
törvényhatósági országos helyzetünket, és
különösen iskolai intézeteink sokaságát: vaj-
jon az e tekintetekből párhuzamosan mér-
hető igényeknek a létező, városi kórház
megfelel-e? s nem e tagadhatlan szempon-
tok követelik-e inkább, hogy mint más
hasonrangú és népességű városoké, — a mi
szerény kórházunk is újra szerveztessék? a
felelős kormány útján országossá tétessék,
s hogy a szenvedő emberiség érdekében leg-
nemesb feladatának méginkább megfelelhessen
— újraszervezés által részére országos
segély is biztosíttassék?

Szabadjon e jóakarató nézetet az ille-
tőknek, eszmecsere, megfontolás és gondos-
kodás végett szives figyelmükbe ajánlanom.

Még inkább utalhatunk — mint közsé-
günk és népességünk szégyenletesen nyílt
sebére, a létező koldulásra, s ezzel kapeso-
latosan egy minden e részbeni szükségletet
kielégítő szegények-háza hiányára.

E tekintetben a kínos helyzetet és érzé-
keny hiányt mindnyájan érezzük. Évek óta
megbeszélgetjük; évek óta tervezgetjük, s
kivétel nélkül akarjuk és óhajtuk, hogy
egy nagyobb szerű szegények-háza, s
vele együttesen egy kényszer-dologház
— de válhatlanul a koldulás meg-
szüntetésével, és azzal együttesen jó vá-
rosi rendőrség is keletkezzék. Tagadhatlan,

hogy e részbeni törekvésünket, az egymás-
után sebesen következett keserves gazdasági
évek, kimerült pénzviszonyaink, s a község
rendezetlen anyagi helyzete tetemesen hát-
raltatták.

Azonban a rég várt, és mindenki által
felismerhető gyógyszer, már sokára nem
maradhat el.

A szomszéd Nagy-Kőrös és Félégy-
háza városokban a koldulás régebben meg-
lett szüntetve és saját szegényeik és szenvedő
embertársaikra nézve czélszerű kórház és
szegények-háza felállításával, tényleg gon-
doskodtak. S mit tapasztalunk?

Az ott is találtató dologkerülő, a szom-
széd idegen pusztáknak munkakerülő lako-
sai, köztapasztalat szerint, csapatszámra
hozzánk zarándokolnok, s itt a koldulás
még mindig szabados levén — a gyarló
rendőri szervezet mellett helybeli, nem-hely-
beli munkaképes, vagy munkaképtelen,
egyenlően koldulással tartja fenn magát,
s e sajnálatos helyzetben, a könyörület
polgárságnak adományá nem csak legna-
gyobb részben vétkes naplopókra pazarol-
tik el; hanem a munkátlanságot, a semmit-
tevést, így az összes népességnek selejtes
része megszokván, az által az erkölestelene-
dés riasztó mérvben terjed.

E helyzet így nem maradhat, s e társas
közbajon égető sietséggel segíni kell.

Több felé az országban a szégyenletes
koldulást társulati úton és módon, vagy köz-
ségi erővel szüntették meg.

Minékünk valószínűleg mind a két úton
lelkiismeretes jóakaratot és tevékenységet
kellend kifejtenünk. Itt nálunk, a szegé-
nyeknek és munkaképteleneknek előleges

T Á R C Z A.

Egy fekete lap Kecskemét város újabbkori történetéből.

(Vége)

A legsújosb vasba vert Somogyi azonnal töm-
lőzre hányatott s nemesak szigorú gonddal őrizte-
tett, hanem éjenként kezei is bilinesbe zárattak s a
vele érintkezéstől még családjának tagjai is eltil-
tattak.

Első vallomása mellett konokul megmaradt: ta-
gadta, hogy a letett közkinceshez nyúlt volna, állí-
totta folyvást, hogy a belső kamara ajtaját nyitva,
illetőleg csak kilinesre esukva találta; hogy a pénzt
régi saját fiókjából vette ki; tagadta, hogy a belső
kamarához kulcsa lett, vagy abban pénztárnoki hi-
vatala óta megfordult volna; — de minden körülmény
ellene bizonyított s a közvélemény ellene fordult el-
annyira, hogy sem maga, sem családja kérelmére, még
a mentő körülményekre megnevezett tanúk sem vétet-
tek figyelembe.

Somogyi Andrásnak három hónapi fogsága ide-
jéből saját kezűleg írott öt darab levele maradt fen
eredetiben a fenyítő per mellett, — s úgy látszik,
azokat a börtönész szobájában írogatta, midőn val-
latásra időnkint fogságából elővezettetett; gyanítani
lehet azt is, hogy az irkálást azért engedték meg,

ha netalán véletlenül valamely terhelő adatot fedez-
hetnének föl leveleiben.

Első levele befogatása után harmadnapon aug.
9-kén kelt a városi tanácshoz, melyben írja: Most
esett értésemre, hogy házam minden járó jászágtól
megfosztatott, kivált, hogy jármos ökreimet is be-
hajtatta Kegyelmetek s fiamtól írást kíván; én ugyan
igazán irhatom, hogy ezen ökrök fiaméi, és a zálog-
pénz is körösi allaturából állott; azért kérem Ke-
gyelmeteket addig is, míg törvényesen dologom meg-
láttatnék, ezen jószágokat fiamnak admanuálni mel-
tőztassék, ha convincálatom osztán tudom, hogy a
minemű javaim lesznek, azokból kell eleget tennem,
meyről kívántam alázatosan kérnem és elvárnom
Kegyelmetek jó válaszát.

Második ezután egy folyamodvány a járási szol-
gabiró Kostyán Imréhez, melyben az ellene intézett
bűnvád tényállását leírja, magát épen úgy menti,
mint vallomásaiban, kéri a szolgabirót, hogy a ke-
zeire vettetni szokott bilineset vétesse le, mert a
miatt meg sem mozdulhat. Végül kéri a szolgabirót,
„hogy csak bár egy vagy két szóra méltóztassék
engem méltatlant maga eleiben magánosan boesá-
tani.“ — E levél valószínűleg rendeltetési helyére
nem is jutott el.

Harmadik levél a városi tanácshoz intézve ke-
servesen panaszkodik sújos tömlőzötzetéről: „Nin-
csen talán olyan elvettetett mint én, és a kin úgy
ne könyörüljenek mint én rajtam! már a lábaim
miatt fel sem állhatok, naponként annyira erőtlennül-
nek, hogy még szükségemre sem mehetek ki fekvé-
semből, itt rothadok meg, az éjszakai lánczolások

is nagyon nehezítnek. Kérem siránkozó szemekkel
és alázatos szívvvel Kegyelmeteket: jó és elegendő
kezesség alatt boesásson fel a profosz házában; ne
féljen semmit vagy elszökésemtől, vagy más valami
praktikámtól; ám azt sem kívánom simpliciter, ha-
nem jó és elegendő kezességén.”

Uőbbi mindkét levél megint a városi tanács-
hoz van intézve, de kelet nélkül, mert a tömlőz seté-
ben nyomorgó szerencsétlen bönös a napok, hetek
és hónapokra számot nem tarthatott. „Keserves rab-
ságomban — ilyen ír a negyedik levélben — aláza-
tosan reménkedem Kegyelmetek előtt s kérem is
teljes magam megalázásával, s könyező szemekkel
Kegyelmeteket, hogy mivel mindenek előtt tudva
levő rosz lábaim már oly rosszul kezdettek lenni,
hogy majd nem is léphetek velek: a kezeim bilin-
esezését remittálja Kegyelmetek, hogy mégis éjszaka
kezeimmel segíthessek rosz lábaimon; mivel a mint
estve leteszem, azonképen vagynak egész éjszaka,
mint a sorvadott fák; kérem azért nagy alázatossá-
gal a B. N. Tanácsot, hogy jobban-jobban ne viti-
áltassanak lábaim, hallgasson meg most és könyö-
rüljön rajtam. — Kérem nagy megalázódott szívvvel
Kegyelmeteket, hogy szegény eselédimnek oly szoros
tőlem való eltiltását enyhítse; én nem tudhatom,
mitől fél ebben Kegyelmetek, holott semmi erő vagy
elszabadításomban, vagy nehéz rabságom könnyebbi-
tésében, bennem nem lehet. Ha akárminemű kezes-
ségen méltóztatnék kiadni szegény fejemet, azon is
nagy alázatosan kérem; ne féljen attól, hogy én
elszökjék, mert bizony ha olyan terhe volna is
bűnömnek mint egy torony nehezsége, még sem

legszigorúbb összeírása és megvizsgálata után, szerintem külön osztályzatban, az árvákat és lelenzeket is befogadható nagyobb mérvű szegényekháza, és együttesen kényszer-dologháza is kell gondoskodnunk. Természetesen a jó és elegendő rendőrség ez intézkedésekkel együttesen jár, s a nélkül várva ért eredményt aligha jósolhatunk.

Mindezek érvényesítése községnek és egyeseknek tevékenységre elegendő tért szolgáltat; s ha csak népességünk kebelében állandóan lazzaronikat, koldusosztályt állítani és nevelni nem akarunk, saját közérdeünkben kell, hogy ez érzékenyen nélkülözött intézetek felállítása, már a legközelebbi év főfeladatává váljék.

És én bizton hiszem, hogy e téren a legszentebb cél elérhetése végett, szóval és tettel egyetértve, a legszivesebben kezelt nyújtandunk egymásnak, s ez esetre község és polgárság, e régi óhaját már legközelebb érvényesíteni is.

A jóakarató idegen, ha városunkba jő, s egy pár nap alatt helyzetünkkel megismerkedik, nem a legjobb véleményrel tér el tőlünk, látva és tapasztalva, hogy nagyterjedelmű és népességű városunkban úgy szólván csak egy, s az igényeket az is vékonyan kielégítő vendéglő találta; hogy ez a feltűnő nagy népesség, egészségi, s élvezési tekintetben, egy czélszerű fekvésű és berendezésű fürdőháza nem képes gondoskodni?

Nem tudja az idegen felfogni, hogy ott, a hol közel két ezer munkaképes iparos találtatik; hol a mezőgazdaszatnak, több ágában, például a bor-, gyümölcs-, s egyéb termelésben — feltűnő eredmény mutatkozik: hogy ott az iparcikkek és termékek ösztönző és versenyző előállítására, elárúsítására, és keresetté tételére, önmagukból a polgárokból miként más jelentékeny városokban, napirenden van — egymásnak segédkező egyesületek miért nem keletkeznek? hogy ott, az ipar és gazdaszat terén kölesönösen segédkező, bizonyosan előbb-utóbb árkeletet és keresettséget elő-

szökném el; hiszen elmehettem volna, ám akár házamhoz, akár a Klastromban, a míg őrizet alá vétettem, de nem eselekedtem s ezután sem eselekedném."

Ötödik és utolsó leveléből már a szenvedés kinérete hangzik. „Hogy az Ur előtt örök emlékezetben maradjon a Kegyelmetek neve, engedje meg Kegyelmetek itt a profosz házában fen való maradásomat. Tekintse meg Kegyelmetek már majd csaknem utolsó végemhez való közelítésemet, hadd érem a törvénynek napját, ne haljak a tömlőzben meg, mind az Ur Isten megfizeti a Kegyelmetek irgalmasságát, mind pedig jövődében maga Kegyelmetek jóvá fogja hagyni és meg nem fogja bánni; nem kívánom ezt is simpliciter, hanem akármi nagy kezeségen, mely által securus lehet Kegyelmetek, hogy el nem szököm, hanem a törvényt meg- és el is várom, melyet hozzon el az Ur Isten hova hamarabb."

De mind e keserves panasznak s könyörgésnek sikere nem lett. A városi tanács szigorú eljárását megfajti első sorban a felelősség terhe, mely a megtörtént lopás miatt közvetve általában annak tagjaira nehezedett; kulesát találja továbbá e szigorúság az akkori viszonyokban, melyekre maga Somogyi 4-ik levelében hivatkozik. Még ekkor ugyanis minden rom. kath. templom és klastrom menedéjjel (jus asyli) birt s volt eset Keeskeméten, hogy midőn a bűnös a klastromba menekült, a polgári hatóságnak többé ki nem adatott, hanem a szentszék ítélte fölötte; ha pedig valamiképp kézre kerítettett, a városi tanács huzamos ideig zaklatta-

idéző vállalkozási, és egyesülési közszellem tényekben miért nem nyilatkozik?

E kérdéseket önmagunk is megtehetjük magunknak. S ha e kérdések tárgyát és célját, az ipar és gazdaszat, s a társulás terén magunkra, és anyagi felvirágzásunkra többé-kevésbé előnyöknek, üdvöknek, s kedvezőbb évek hozzájárultával talán ki-vihetőknek is fogjuk találni: úgy bizonyosan méltók lesznek egyenkint arra, hogy azokat komolyan megbeszéljük, megfontoljuk, s érett tervezet kíséretében, saját érdekünkben, kedvező időben és alkalmossal érvényesítsük is.

Czikkirónak ez úttal nem lehetett egyéb célja, mint a fölvetett kérdéssel ez érdeken eszmeeserére alkalmat nyújtani, a megvitáshoz részéről is egyszerűtettel hozzájárulni; s ha valaki által ez üdvös eszmék bármelyike, alkalmas időben és módon, életbe léptetni megkíséretnék: elengedhetlen polgári tisztének ismerendi, hogy szülővárosa anyagi és szellemi felvirágzásának érdekében bármi nemes vállalathoz, híi társul, és munkásul oda csatlakozzék.

És egyedül ezen indok vezérlette arra is, hogy létező társulatainkról a közérdeken ez igénytelen cikket megírja, és közlétegye.

Pest, július 15. 1870.

Horváth Döme.

18290. szám.

A honvédelmi m. kir. ministeriumtól Keeskemét város közönségének.

Ámbár a védtörvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 16-ik szakasza világosan megszabja azon eljárást, mely a családi viszonyok alapján a sorhadból, és honvédségből igényelt elbocsátásoknál, s a kérvények fölszerelésénél és tárgyalásánál követendő: mindazáltal számos eset fordul elő, a melyben az ily nemű jelentések és folyamodványok oly hiányosan terjesztetnek föl hozzám, hogy azokra nézve egyelőre véglegesen határozatot hozni lehetetlen, és ismételt visszaküldés szüksége áll elő.

tott s büntetéssel fenyegetve megidézett a szentszék által: sőt midőn a templomba vagy klastromba menekült protestans bűnös katalizált, egyházi fenyték útján oldoztatott fel s a polgári hatóságnak szava sem volt többé hozzá. Somogyi András irányában ilyesmitől méltán tarthatott a városi tanács s ama feltékeny szigorúságot azért fejtette ki.

Nem hagyhatom még említetlenül, a miről másutt már emlékeztem: hogy ekkor a városi tanács nem maga függetlenül, hanem a földesúrral közösen gyakorlotta mind polgári, mind fenytő ügyekben a törvényhatóságot. Somogyi Andrásné tehát gróf Koháry Miklóshoz folyamodott, tömlőzben sínlődő férje ügyének enyhítése végett s ez Tihanyi Dániel teljhatalmú jogügyi képviselőjét bizta meg az intézkedéssel, a ki 1756. sept. 1-én Pesten kelt levelében utasítja a városi tanácsot, hogy Somogyi András által megnevezendő tanúk vallomásának kivételéről is gondoskodjék s a törvényszék határnapját azon évi szüret után Október 28-ra tűzte ki; mindemellett a városi tanács ezt megtagadta: Somogyiné kénytelen volt az országbírói hivataltól eszközölt tanúszedési parancs mellett férje tanúit kihallgattatni, s a vallomások a törvényszék alkalmával meg is hitelesítették, de igen gyarló eredménnyel.

A törvényszék első napján Somogyi András ellen a föben járó büntető per elrendeltetett s Pongrácz László tiszti ügyész mint közvádló felperessége alatt másod napon Okt. 29-kén meg is indított, melyben a perbefogott vádlottat Wéghelyi János pesti ügyvéd védte.

A gyakorlati három szóváltásnak mindkét rész-

Ennek következtében, a felek nem esékely hátramaradásának elhárítása tekintetéből, rendelem, a miként következik:

1-ször. Mindannyiszor, valahányszor, az elbocsátási igények indokolása végett, a tekintetbe veendő férfi-rokonok munka- avagy keresetképtelenségének igazolása válik szükségessé, az állandó sorozó bizottságokban, akár a sorhadba vagy póttartalékba, akár a honvédségbe osztvák az elbocsátatni kért felek, a bizottságok összes tagjai, és így, a közigazgatási tisztviselőkön kívül, nem csak a sorhad, hanem a honvédség képviselőinek közreműködése is megkívántatik, s a bizottsági leletek ezek által is, és pedig a honvédtiszti rangnak is világos kitétele mellett, aláírandók.

2-szor. A bizottsági leletben nem elég csak általában megemlíteni, hogy az illető egyén munka- vagy keresetképtelennek találtatott; hanem azon testi fogyatkozások is részletesen előadandók, a melyeknek alapján a munka-, és keresetképtelenség megállapítottatott.

3-szor. Különösen szem előtt tartandó, és kifejtendő a bizottsági leletben az is: vajjon a munka- vagy keresetképtelenség, az illető egyén besoroztatása idejében, létezett-e már, vagy azóta keletkezett?

E körülmény tisztába hozatala esetről esetre annál szükségesebb, mivel csakis ennek nyomán határozható meg: ha vajjon, elbocsátás esetében, van-e helye a pótegyén állításának, és a besorozás eszközzésében hibás féltől behajtandó kártérítési átalány-nak, avagy nincs.

4-szer. Olyan esetekben, a midőn az elbocsátási ezim már a besorozáskor fennállott, a törvényhatósági jelentésekben mindannyiszor világosan kimutatandó az: vajjon élt-e annak idejében fölszólamlási jogával az illető fél, vagy sem, és ha élt, mi okból utasítottatott el?

Kifejtendő továbbá a törvényhatóság véleménye az iránt is: ha vajjon, a hatóság nézete szerint, van-e igénye, és minő alapon, az illető félnek az elbocsátásra, s kiállítandó-e helyette a sorozó járás részé-

ről bejuttatása után, a büntető per nyolcz nap alatt befejeztetett, időközben a törvényszék által a tanúvallomások meghitelesítették, Somogyi András az illetőkkel szembesített s november 5-kén az ítélet kimondatott.

Somogyi Andrásnál elfogatásakor 110 forint találtatott, de a számba vett s általa meglopott községi letéteménynek 4,292 forint hia volt. Somogyi folyvást konokul tagadta, hogy a nála talált összegnél többet el vitt volna, azt sem a letétekből, hanem régi pénztárfiókjából vette ki s megátalkodottan állította, hogy a közkínestet soha sem érintette, a belső kamarát pedig august. 7-kén délután nyitva, azaz csak kilnesre becsukva találta. Tanúk voltak azonban ellene: hogy már korábban is, 1754-ik évi szüret tájban az ablakon át ezen belső kamarában magánosan és meghajlott testállásban látatott s midőn kijött, kalapja és öltözete porral és póklálóval belepve volt; ugyanazon évben tapasztaltatott, hogy ama belső kamara ajtajából valami eszközt kivont s azt zörögve elejtven, felvette és dolmánya zsebébe tette; tanúk voltak, hogy időközben bizonyos kiküldetésből megérkezvén, midőn a kocsirol leszállott, kalpagját ama belső kamarának folyosóra szolgáló ablakába tette s készakartva beejtette és azután a kules kiadását követelte, hogy a főveget onnan kihozhassa; tanúk voltak arra is, hogy több ízben, midőn este otthon levetkőzött, nagyobb mennyiségű pénzt hullatott el öltözetéből; továbbá, hogy néhány év óta penészes ezüst pénzzel fizetéseket teljesített, sőt egykor kertében a vetemény közt penészes ezüst pénzt rakott ki, szárítás végett; végre a törvényszéki

ről a pótegyén, és általa, vagy ki által, fizetendő-e az átalány, avagy sem?

5-ször. Ha az elbocsátásért folyamodó félnek viszonyai a törvényes elbocsátási föltételeknek teljesen meg nem felelnének, de e fennforgó körülmények között mégis méltányosnak mutatkoznék, hogy a besorozott egyén, a védtörvény fogyanatosítására vonatkozó utasítás 164-ik szakasza 4-ik pontja értelmében, legalább időelőtt szabadságotassék: — a törvényhatósági jelentésben, az indokok és körülmények előadása mellett, ez iránt is vélemény nyilvánítandó.

6-szor. Azon bizonyítványokat illetőleg, a melyek legalább két oly lakos aláírásával állítandók ki, a kiknek hadszolgálati kötelezettségben álló fiaik sem az elbocsátásra, sem a tényleges szolgálat alól való fölmentésre igényt nem tarthatnak, emlékeztetbe kell hoznom: miszerint, a többször említett utasítás 161-ik szakaszának 5-ik pontjához képest, a községi előjárásnak mindannyiszor nemesak az aláírások hitelességét, hanem különösen azt is kell bizonyítani, hogy a kérdéses tanúknak valóban vannak szolgálati kötelezettségben álló fiaik, a kik a szintén megnevezendő csapat- vagy intézethez tartoznak.

7-szer. A magán felek érdekében, és a gyakran tapasztalható nagyobb költségek megkiméltése tekintetéből, egy felől újabb közhírré teendő, miszerint az ily elbocsátási kérvények, és ezeknek esatolmányai bélyegmentesek, más felől intézkedés teendő, hogy a folyamodványok és bizonyítványok szerkesztéséért nagyobb díjak ne vétessenek, mint a minők rendszeresen meg vannak állapítva.

Felhívom tehát önöket, hogy ezen rendeletemhez kellőleg alkalmazkodván, az elbocsátás iránti kérvényeknek értekezleti úton leendő tárgyalásában, az ügy fontosságának megfelelő szabatossággal és gyorsasággal, járjanak el; és az indokolatlannak talált folyamodványokat, tizenegy napi felelőzési határidő kitűzése mellett, saját hatáskörükben utasítsák el, s hozzám csak is a törvényes alappal bíró kérvénye-

ket, szabályszerűen fölszerelve, terjesszék föl.

Kelt Budán, június 25-én, 1870.

A ministerium vezetésével megbizott m. kir. miniszerelnök meghagyásából:

Csengery Imre s. k.,
miniszeri tanácsos.

Színház.

A közelébb alakult helybeli nő-egylet javára, nevezett egyesület kezdeményezése folytán, f. hó 23-án műkedvelői színelőadás volt, mely beszélő bizonyosságul szolgált, arra nézve, hogy városi közönségünk eme jótékony egyesület céljai iránt, bizalommal viseltetik, tevékenységéhez pedig legszébb reményt köt; valamint kezességet nyújtott arra is, hogy az egylet sorsának intézői, céljaik kivitelére, jó és helyes eszközök megválasztására, tapintattal bírnak. Mi legalább közönségünk nagy érdekltségét, s az előadásban oly nagy számban megjelenését, e körülményeknek tulajdonítjuk, nem hihetvén, hogy az általában kevés műveltségű műkedvelői előadás híre — még ha egyeseknek a szereplők működése iránt természetesen ébredő kíváncsiságát ki nem feleljük is számításunkból — oly nagy és díszes közönséget hozzon egybe, mint az volt, mely a mai előadásra a színház elég tágas teremét megtölté. Már az előadás napjának kora reggelén alig lehetett zártszéket kapni, s midőn ennek híre szaladt, sokan nem is igyekeztek beléptijegyhez jutni, gondolván, hogy már úgy sem kaphatnak, pedig elmehettek volna már csak azért is, mert tán először történt a mai előadással, hogy a II-ik helyet is a közönség azon része tartá elfoglalva, mely egyébként mindég az I-ső helyre szokott jegyet váltani.

A társulat, mely Gyenes Etel, Hajagos Mari, Herczeg Mari, Papp Helén, Tormásy Mari, Tóth Ilka és Tóth Paulin kisasszonyok, — Kada Elek, Kiss József és Tóth Endre urak szövetségéből alakult, előadásra, Feleki által fordított, jó hírű francia vígjátékot „A rosszúl örözt leányokat“ választotta, és alig egy heti szorgalmas tanulás és próbálgatás után meglepő sikerrel játszta el. Azon a téren, hol csak a természet adta kitűnő adományokkal párosult, ernyedetlen szorgalom, tanulás és kitartás mellett lehet csak koszorúkat aratni a pálya emberének, a gondolkodó ember mindég bizonyos borzongással megyen a műkedvelői előadásokra; de annál kellemesebben hat rá a meglepetés, ha az ügyszertet a színpad deszkáira lépett műkedvelőket ily összevágó, pontos, kielégítő, jó előadásra képesíti, mint a mai volt. Szerepét mindenki tudta; a nők öltözékkel jó izlésökről tönök tanúságot; játékkukkal pedig a jövőre megnyerték magoknak közönségünket. Tehetnének kivételt, s például P. H. és Gy. E. kisasszonyokat kiváló elismeréssel is illethetnénk, — de ott, hol tizen, tízezt végezték teendőiket, hol az ügyszertet hívott a térre mindenkit, — hol kiki tett „kinek mint adák az Istenek“ — ott kivételt tennünk nem szabad, nem illik s szívesen nyújtjuk nekik az általok egyenként és összesen kiérdemelt elismerés szépen font koszorúját, csupán arra kérvén őket, hogy a kezdetnél működésüknek ne legyen vége, hanem folytassák előadásaikat. Illik

megemlitenünk még Madarassy László urat, ki a rendezést, s Tóth László urat, ki a díszletek festését vállalta magára. Mindkettő ügyesen oldá meg feladatát, mert mind a rendezés, mind a kiállítás olyan volt, hogy bármely jól rendezett színtársulatnak is előnyére szolgálhatott volna! Végül a közönség részéről köszönetet nyilvánítunk a helybeli reform. főiskola zenekarának közreműködéséért, melynek derék tagjai a nő-egylet jótékony céljának elősegítése tekintetéből, a színi előadás kedvező hatását méginkább fokozni szíveskedtek.

B.

Fővárosi Levelek.

Pest, Julius 24. 1870.

Hat napon át a képviselőház üléseiben a törvényhatóságok rendezésére vonatkozó törvénynek egyes szakaszai tárgyalattak, s a részletes tárgyalás, oly sok és annyiféle, egész a megünasig és teljes kimerültségig ment, jó részben az általános tárgyalásra tartozott díkeziózás után is — eleddig befejezve nincs.

Boldog boldogtalan szólott a képviselők közül. Akár tartozott beszéde a szorosán vett szakaszhoz, akár nem: azt lelkesmeretesen nem igen kutatta. Különösen az ellenzéki urak szólani és hatni s nagyrészen haza is beszélni kívántak: így sértegetve, s nem egyszer a parlamenti módor és illemnek hátatfordítva, ugyancsak személyeskedtek és gorombáskodtak.

Bizony bizony a képviselő urak egy részének, leginkább az egyszerre nagy hirre és nagy országos fontosságra jutott ellenzéki ifjuraknak maholnap jó lesz, ha meggondolják: hogy az országgyűlési képviselőhöz, nem személyeskedésre és goromba élezkre hajlam, nem frázis és hatáshajhászat, nem üres felszólalási készség, hanem hogy országszerte tiszteltté válják, mindenek fölött valódi, nem affectált míveltség, illemes módor, s a felszólalásnál egyelőre már elismerést keltő értelmiség kívántatik.

No de mindennek — így a valódi parlamenti életnek, majd csak nálunk is meg jó az ideje.

A részletes tárgyalásnál hosszas viták keletkeztek, hogy a kir. városok rendezéséről külön törvény rendelkezék; hogy a kormányrendeletek végrehajtása egyes esetekben előzőleg bírósági intézkedéstől tétessék függővé; hogy virilis szavazat ne alkalmaztassék, s hogy a közgyűlés hatásköre szélesbítették és ellenkezőleg a főispáni befolyás kevesbítették, s mind e pontokra nézve többé-kevésbé lényeges módosítások lettek az ellenzék által beadva.

De alapos megvitatás után, mindannyiszor jelentéktelen módosítások kíséretében, a központi bizottság javaslata lett a többség által elfogadva és érvényesítve.

A törvényjavaslatnak közel két harmada meghaladtatott, s valószínű, hogy két-három nap után a részletes tárgyalás belesz fejezve.

Minket legközelebből az érdekelt, hogy már a törvényjavaslat legelső szakaszánál, a tényleg törvényhatóságot gyakorló városok is, s azok közt legelső helyen Kecskemét, a kir. városok, a városi törvényhatóságok közé fölvétetvén, nem lesz többé szükséges, hogy városunk mint

tárgyalás alkalmával világosságra jött, hogy saját tanúi közül is kettő hamis vallomásra volt felbérelve.

Ezek és az elfogatásakor már megállapított s vallomásával ellenkező indokoknál fogva Somogyi András állításai felforgattattak, tagadásának alaptalansága bevalósult, mentsége meghíusult, megátalkodott makacs tagadása ellenében világosságra jött: hogy a belső kamarához hamis kulcsot tartott, a letett közkinészet több ízben meglapta s a legutóbb nála talált 110 forintot is abból vette ki; ugyanazért tekintve hites kötelességének megszegését, többször ismételt lopási büntettének súlyát, Somogyi András elkövetett büntettének méltó büntetéséül, másoknak pedig elrettentő példájául, a 4,292 frt. egész kártételnek, a nála megtalált 110 forintot felül levő része megtérítésében elmarasztatott, a hiányzó pénz felfedezése végett előbb kintpadra vonattatni, azután pedig hóhér pallosával lefejeztetni rendeltetett.

Nem volt ekkor fölelőzés a bűnperekben: kimondatott az ítélet es az elítéltnék legfőlebb harmadnap siralom-házban tartása után végrehajtatott.

Somogyi András ítéletének kihirdetésekor már jelen volt Venczel mester a szegedi hóhér s a törvényszék kiküldöttéi jelenlétében az elítélte szerenesetlen bűnös novem. 6-án kintpadra vonatott.

Az ítélet szerint Somogyi az ellopott pénz hiányzó részének fölfedezése végett vonatott kintpadi vallatás alá, mire nézve a következő kérdés intéztett hozzá: azon pénzen kívül, mely nála elfogatásakor találtatott, az előtthányszor és mennyit vitt el?

A kintzás első fokán, vagyis keze újjainak présbe szorítására nem vallott semmit.

A második fokozaton az elítélte bűnös hónaljánál és lábainál fogva kötéltre köttetett s teste minden izének megroppantásaig megnyujtatott; ekkor már vallott, de most is eddigi vallomásával következetesen csak annyit: hogy a fiókból egyszerre vette ki azt a pénzt, mely nála találtatott.

A perbeli bizonyítékok s összes terhelő körülmények ellenében Somogyinak azon hiú erőködése tűnik fel: hogy ő tagadással kívánt menekülni, vagy legalább emlékeztetést ez által hitte megmenthetni.

Mintán a kintpadon sem vallott, a szokásos siralomházi három napnak kitöltése után, a városháza előtti téren felállított magas verpadon 1756-ik év novemb. havának 8-ik napján reggel, a városi nép nagy tömegének jelenlétében, Venczel mester által feje elíteltetett.

Kecskemétnek általában saját polgárai közül szabadon választott tisztviselői voltak; nevedtek ugyan időnkint a benszülöttek közül is a jegyzői hivatalra képesített alkalmas egyének, de mult század közepéig a jegyzők többnyire beköltözött, vagy ezen állomásra behívott jeles férfiak voltak, kik azután tisztos vénségüket főbírói s tanácsnoki állomásokon töltötték el. Theimel Mihály jegyző 1685-ben Biró János akkori főbíróval együtt szenvedett Szolnokban keserves fogságot a város érdekében s utóbb is mint jegyző halt el, családjáról pedig a város elismeréssel gondoskodott. Kovács István jegyző 1704-ben a város érdekében raboskodott Rákóczy fejedelem táborában. Csáktornyai Ferencz mult század közepén

volt főjegyző, egykor a törvényszéken személyesen elnöklő gróf Koháry földesúrnak nem adta ki kezéből a várost érdeklő oklevelet, hanem e szavakkal tartotta meg! „azért fizet engem a város, hogy ezt megörizzem, majd tehát csak magam olvasom fel“ — s e Csáktornyai utóbb igen jeles főbírája volt a városnak; — e három közül pedig egyik sem volt benszülött kecskeméti polgár.

Találkozunk azonban ellenkező jellemelekkel is. Nyéki Gábor diák kecskeméti jegyző 1677-ben elárulta a város jogait s menekülnie kellett; Balogh András jegyző mult század közepén a város adópénzével megszökött és elő sem került soha; ugyanez időtájtban, jelen fekete lapon szereplő Somogyi András tanácsnok a községi tartalék pénztárt lopta meg, s ezért fejével lakolt, — és ez utóbbi három sem volt benszülött kecskeméti polgár.

Nem merem állítani, hogy ez utóbbi három esemény vonta volna el a helyi közvéleményt a jövevény emberek alkalmazásától s ezt nem is óhajtanám érvényre emeltetni; de a féltékeny ragaszkodással fentartott gyakorlat oda mutat: hogy Somogyi András gyászos példája után bekövetkezett egy egész évszázad alatt többé Kecskeméten csak egyetlenegy jövevény ember alkalmaztatott községi tisztviselőnek, ez is azon melőzhetetlen szükségéből, mert a jegyzői hivatalra benszülött alkalmas egyén akkor nem találtatott.

Hornyik János.

kir. város külön beczikkelyezésért folyamodjék; már e törvénnyel kir. városnak, és önálló törvényhatóságnak lesz elismerve.

A porosz-francia háború állásáról még semmi bizonyos. S bár a közönség figyelme csak is arra fordult: az e részbeni bizonytalanság teljes mérvű. Isten velünk!
r. lev.

Kimutatás

a „Kecskeméti Jótékony Nőegylet” javára rendezett s f. évi július hó 23-án tartott műkedvelő színi előadás jövedelméről. — Bevétel: 336 frt. 60 kr. — Kiadás: 104 frt. 33 kr. Tiszta jövedelem: 232 frt. 27 kr. Diszitmények- s egyéb megmaradt tárgyakban 66 frt. 93 kr. Kovács László úr a színházat ingyen engedte át; Szilády Károly és fia nyomdatulajdonos urak a beléptijegyekért nem kívántak semmit; a ref. főiskolai Ifjúság zenekara a nőegylet iránti szíveségből működött. — Beléptijegyekért fölfülfizettek: Hollósy Zsigmond úr 3 frt. 80 krt, Zsámbokiné a. 1 frt., Nagy Gábor úr 40 kr., Gruden Gergely úr 80 kr., Kálmán Arthur úr 40 kr., Lestár Péter úr 40 kr., id. Kovács László úr 2 frt. 20 kr., Papp György úr 80 kr., Christophoriné a. 40 kr., Tormássy Mihály úr 60 kr., Cr. Juhász Ilona 1 frt., Kada Endre úr 1 frt. 40 kr., Sz. Tóth Lászlóné a. 40 kr., Gallia Fülöp úr 80 kr., Fischer Ferenc úr 60 kr., Vasváriné a. 40 kr., Naszádi József úr 60 kr., Dekány István úr 1 frt. 40 kr., Farkas ... úr 60 kr., N. N. 20 kr., Kiss Pál úr 60 kr., Kiriák úr 20 kr., N. N. 10 kr., Csányi Károly úr 40 kr.; Kressák Pál úr 40 kr., Kressák Pálné a. 40 kr., Sántha Klára k. a. 40 kr., Sántha Kálmán úr 40 kr., Sántha Zsigmondné a. 40 kr., Quirinyi Miklósné a. 40 kr., Rhúz Etel k. a. 40 kr., Rhúz Luiza k. a. 40 kr., Schlenk Vilma k. a. 40 kr., N. N. 20 kr. — Összes felülfizetés: 24 frt. 10 kr.

Midőn a műkedvelő színi előadás kedvező eredményét a nyilvánosság elé vinni ezennel szerencsém van: egyszersmind kedves kötelességemnek esmérem a színi előadás eszközlésére kiküldött nőegyleti t. Bizottság nevében így nyilvánosan is köszönetet mondani a műkedvelő Hölgyeknek és Uraknak, rendező Madarassy László úrnak, Szilády Károly és fia nyomdatulajdonos uraknak, Kovács László színháztulajdonos úrnak, az ifjúsági zenekarnak — s általában mindazoknak, kik ezen fényesen sikerült

jótékony czélú színi előadás eszközlése körül a nőegylet érdekében fáradni és áldozni szívesek voltak.

Kecskemét, 1870. július 27.

Laukó Károly,
e. jegyző.

Helybeli újdonságok.

† **Tassy László** polgártársunk gőz-csészlőgépet hozott, mely eddig első városunkban, miután roppant kiterjedésű határunkban is alig van néhány birtokos, kinek birtoka meghaladja az 1000 holdat, és így nem igen veheti magaszámára igénybe a gőz-csészlőt; első Tassy László ki azt beszerzte, — és hogy működését megismerni, — időben és magbani nyereségéről és hasznos voltáról polgártársainknak meggyőződni alkalmuk legyen, hogy így megkedvelvén 3—4-en társaságba állva szerezzenek magoknak ily gépet, — Horváth Döme úrnak a városhoz ¼ órányira fekvő birtokán 3 napon át próba csészlést tartatott, és kiment a csészlőt megsemlélni néhány nadrágos gazda, és két mond két ember a város nagy gazda közönségéből. Valóban szomorító közöny, — de hiszen minek tanuljanak ők — úgymond — a gazdánál az idő a mester, apáik és öregapáik is így meg úgy tettek, mégis mindig volt újig kenyerük, nekik is lesz. Hiszen az a baj, hogy csak újig lesz, és így a mai időben nem sokra lehet memmi, azután minek tanuljanak, az öregebbes mindent legjobban elvégez, mert régi tapasztalt ember. De kedves atyámfiai ki kell abból a régi tús-féle gazdálkodásból szokni és tanulni, haladni kell, mert különben fel kopik az állunk.

† **A műkedvelői előadásról** fentebb megemlékezvén itt csak pár észrevételt akarunk tenni. Szeretnénk ha félre nem értetnénk, de még ez esetben is kötelességünknek tartjuk meggyőződésünket kimondani. Ha műkedvelő társulat alakul valamely jótékony czélra, egész eljárásában senki, és semmi tekintet sem korlátozhatja; a játék napját tetszése szerint tűzheti ki, a jegyekkel saját belátása szerint bánhatik, a társulat, melynek javára működik csak köszönetet mondhat a fáradságért, és a társulat által bevett és nyújtott jövedelemért. Egész máskint van azonban, ha valamely testület vagy egylet rendez műkedvelő elő-

adást, mint jelenleg a nő-egylet által rendezett, és rendezendő előadásnál, — mert ez esetben tekintetbe venni illő, tekintetbe venni kötelesség a társulat vagy egylet körülményeit és állását, és annak érdekeit szem elől téveszteni nem szabad. A nő-egylet tagjai legnagyobb részben gazdálkodó közönségünk tagjaiból kerültek ki, és szombaton este, munka időben, ugyan hányadik gazdasszony juthat el a színházba, hacsak mulasztani nem akar saját házi dolgaiban? tehát az előadást vasárnapra kellett volna rendezni, — mert mégis csak szeretett volna a nő-egylet minden tagja elmenni, de szombaton nem tehetette; — arról megvagyunk győződve, hogy a közreműködött úrhölgyek, és urak, az ügynek meghozták volna azon kisebb áldozatot, hogy vasárnap is föllépnek, ha meghozták azon nagyobbát, hogy általában föllépnek; — ha pedig nem... akkor sem szabad a nagyon szép jövőjü nő-egyletet veszélyeztetni, hanem minden érdeket tekintetbe venni szükséges. A jegyek körüli eljárásra nézve is több panaszt hallottunk; kérjük a rendezőket, intézkedjenek úgy, hogy minél kevesebb ok legyen a panaszra. Végre nem volt helyes az előadás után rendezett tánc mulatságra mindenkint az ott maradásra felkiáltás által meg nem marasztani, mert úgy sem sokan maradtak volna, és így még az is sértve érzi magát, a kinek esze ágában sem volt ott maradni, mert mellőztetést, elkülönítést lát abban, hogy egyik távozik, a másik valami titkos sugallat vagy meghívás folytán marad. Mind csekélységeknek látszanak, de a rendező bizottságnak mindezeket tekintetbe kell vennie, és jövőre mindent úgy intéznie, hogy panaszra annál kevesebb ok legyen.

Igazítás.

Lapunk előbbi 30-ik számának 3-ik lapján 2-ik hasábon közölt fővárosi levélben, ugyan e 2-ik hasábnak utolsó előtti sorában Ujváry Pál név hibásan áll „Nyáry Pál” neve helyett.

Szerkesztői üzenet.

1) Z. I. Czegléd. E tárgyat az eddigi szóváltásokkal lapunkban befejeztnek tekintvén, a további megvitátást szaklapra tartozónak hisszük: a különben is elkészett közleményt amalfogva most már nem adhatjuk.

2) K. J. Kecskemét. A beküldött „nyílt levél” tárgya ismeretlen levél előttünk: mielőtt arról kellő felvilágosítást nyernénk, nem közölhetjük.

Felelős szerkesztő: **Hornyik János.**

Hirdetmény.

A páva-útczában néhai Sárközy Lőrincz úr féle ház, kerttel vagy annélkül is kedvező feltételek mellett szabad kézből eladó.

Bővebb tudósítást nyerhetni ugyan ott a háznál, Sárközy kisasszonyoktól.

3—3

Alulirotnak vas- és fűszerüzletébe egy tanuló, ki jó iskolai bizonyítványokat képes fölmutatni, felvétetik.

Gyenes Sándor.

3—3

HIRDETMÉNY.

Sz. kir. Kecskemét város törvényhatósága tulajdonához tartozó következő helyeken:

- I. A szentkirályi tölgyes erdőben.
- II. A szentkirályi és szikrai közlegelőekben, s az ezekben levő tölgyes és nyárjas erdőkben s a tölgyesi rétbén.
- III. A nagy- és kistalfái erdőben.
- IV. A nagy- és kisnyiri erdőkben, s az ezekhez tartozó vágó járási legelőekben és erdőkben.
- V. A monostori legelőekben és erdőkben, a vadászatot és madarászatot 1870. Jun. 13—247. sz. a. kelt határozatalánál fogva tilalom alá vevén, a fentebb körülírt helyekben a vadászati és madarászati jogot 1870. Jul. 5-től három évi időtartamra hasznobérbe adta.

Ennélfogva mindenki értesítettik, miszerint a fentebirt területeken a vadászat és madarászat csupán a hasznobérlőknek van megengedve, ezeken kívül mindenkinek a vadászati tilalom alá vett helyeken vadászni és madarászni, vadat üzni s a tilalmas helyeken átvezető útról letérni, fegyverrel vagy kutyákkal barangolni szigorúan tiltatik.

E tilalom áthágói a mellett, hogy fegyverüket a felügyelettel megbizottaknak megtagadhatatlanul átadni tartoznak, a volt mk. ltó. tanács 1865. már. 2-ik 15.377. sz. a. kelt s érvényben levő kiboacsátványa, továbbá az 1802. év 24. t. cz. 4. és 5. az 1840. évi 9. t. cz. 15. §§. szerint minden egyes esetről a költségnek egyszeres, s a vadállományban okozott kárnak kétszeres megtérítésén felül 12 ft. pénzbüntetéssel s végre a tilalom feletti örködéssel megbizottak irányában elkövetett bántalmazás esetében a fentebirt pénzbüntetésekön kívül, a hivatkozott törvények értelmében börtön büntetéssel is fognak fenytetni.

Kelt kecskeméten, 1870-ik év július havának 11-ik napján tartott közgyűlésből.

A városi község hatóság által

Nyilatkozat.

Alulirotnak, e f. Julius hó 10-én Kecskemét város határában, mint szinte az ezel határos szentlőrinczi pusztán keresztül rontó jégeső által terméseikben tetemes kárt szenvedtek, — mely kárt a Pesti biztosító intézet kecskeméti főügynöke Schweiger Fülöp úr teljes megelégedésünkre a lehető leggyorsabban fizette ki.

Melynek folytán nem mulaszthatjuk el a fentebb nevezett intézetnek irányunkban tanusított gyors és igazságos eljárásaért méltó elismerésünket nyilvánítani, — és az intézetet a t. cz. Közönség becses figyelmébe ajánlani.

Kecskeméten, Julius 26-án, 1870.

**Kudar Antal,
Zágonyi Albu Ferencz,
Dömötör Károly.**

BIRTOK-ELADÁS.

A lajos-mizsei határban 258 hold tagosított földbirtok, egy tagban, vagy részletekben is jutányos és előnyös feltételek mellett eladó. Személyesen, vagy bérmentett levelek által értekezni lehet Gyöngyösön Kürthy Antallal.

Nyomatott Kecskeméten, 1870. Tóth Lászlónál.